

POLICY BRIEF

OSAAMISEN VALIDOINTI

Pohjoismaissa

– yhdistää yksilöt ja politiikan

Nordic Network for
Adult Learning

"NVL:n pohjoismainen validoinnin verkosto aloitti toimintansa vuonna 2005"

POHJOISMAISIA HAASTEITA VALIDOINNISSA

- 1 Validoinnin merkityksen korostaminen poliittisessa päätöksenteossa
- 2 Kansallisen, yhtenäisen rakenteen tarve
- 3 Validoinnin suhde EQF/NQF/ECVET-järjestelmiin
- 4 Paremman tilastotiedon tarve kohderyhmien tunnistamiseksi
- 5 Investointeja, vaikutuksia ja kestävyyttä koskevan datan tarve
- 6 Tarve kehittää erityisille kohderyhmille soveltuvia käytänteitä
- 7 Tietoisuuden lisääminen validoinnista
- 8 Ohjauksen vahvistaminen validoinnissa
- 9 Validoinnin parissa työskentelevien osaamisen kehittäminen
- 10 Validointimenetelmien kehittäminen
- 11 Työelämän ja koulutuksen vuorovaikutuksen tiivistäminen
- 12 Kolmannen sektorin ja oppilaitosten/työpaikkojen vuorovaikutuksen tiivistäminen
- 13 Korkeakoulusektorin vuorovaikutus
- 14 Validoinnin vaikutukset koulutukseen
- 15 Validointiin kohdistuvien asenteiden muuttaminen

JOHDANTO

Tämän policy briefin on laatinut Aikuisten oppimisen pohjoismainen verkosto (NVL). Sen tarkoituksena on esitellä, millaisia tuloksia epävirallisen ja arkioppimisen validoinnin alalla on Pohjoismaissa jo saavutettu, sekä tuoda esiin lisätoimia, joita tarvitaan Euroopan neuvoston suosituksen toimeenpanemiseksi. Suosituksen mukaan kaikissa jäsenmaissa tulisi olla kokonaisvaltaiset ja korkealaatuiset epävirallisen ja arkioppimisen validoinnin menettelytavat vuoteen 2018 mennessä.

Policy briefin tietopohjan on luonut NVL:n pohjoismainen validoinnin asiantuntijaverkosto. Verkostossa on jäseniä tärkeimmistä validointipoliittikkaa ja validointia kehittävistä organisaatioista kaikista Pohjoismaista ja Grönlannista, Färsearilta sekä Ahvenanmaalta. Verkosto aloitti toimintansa vuonna 2005, jolloin Pohjoismaiden ministerineuvosto määritteli validoinnin yhdeksi pohjoismaisen aikuiskoulutusyhteistyön painopistealueeksi.

TAUSTAA

Pohjoismaiden on ehdottoman tärkeää olla edelläkävijöinä validoinnissa ja siihen liittyvässä päätöksenteossa. Osaamisen tunnistamisella ja tunnustamisella on suuri merkitys Pohjoismaiden talouden, työvoiman joustavuuden ja täydennyskoulutuksen saavutettavuuden kannalta sekä parempien "toisten mahdollisuuksien" tarjoamisen näkökulmasta.

Vuonna 2005 Pohjoismaiden ja itsehallintoalueiden (Färsearet, Ahvenanmaa ja Grönlanti) validointijärjestelmät olivat eri kehitysvaiheissa. Suomessa ja Norjassa validointia säädeltiin lailla ja käytänteet olivat vakiintuneita, kun taas Ruotsissa keskityttiin enemmän työelämälähtöiseen osaamisen validointiin. Islanti oli juuri alkanut kehittää validointijärjestelmää, ja Tanskassa ensimmäiset lait tulivat voimaan. Itsehallintoalueilla validointia ei käytännössä ollut lainkaan.

Vuonna 2008 NVL:n validoinnin asiantuntijaverkosto alkoi laatia validointiin liittyvää asiakirjaa *"Challenges in the work of recognition/validation of prior learning in the Nordic countries"*. Asiakirjassa esiteltiin 15 keskeistä kohtaa, joiden suhteen Pohjoismaissa tarvittiin vielä toimenpiteitä. Asiakirja on toiminut ohjenuorana asiantuntijaverkoston työlle. Päätäjiä ja validoinnin parissa työskenteleviä varten on kehitetty erilaisia työkaluja, jotka vastaavat pohjoismaisiin tarpeisiin olematta ristiriidassa Euroopan tason poliittisen päätöksenteon ja ohjeistusten – erityisesti Euroopan unionin neuvoston vuonna 2012 antaman suosituksen – kanssa.

Pohjoismaisen työn näkyväksi tekeminen validoinnin parissa
Asiantuntijaverkoston yhteistyökumppaneita ovat Euroopan komissio, Unescon elinikäisen oppimisen instituutti, eurooppalainen aikuiskasvatusjärjestö EAEA sekä EPALE.

TIETOISUUDEN LISÄÄMINEN TOIMINNAN YTIMESSÄ

Tietoisuuden lisääminen on ollut asiantuntijaverkoston työn ydintä. Verkoston toimiaikana keskeisistä validoinnin teemoista on järjestetty pohjoismaisia ja kansallisia konferensseja, joilla on ollut konkreettisia vaikutuksia Pohjoismaiden validointimenettelyjen kehitykseen. Esimerkiksi Färsearilla osaamisen validoinnista ja elinikäisestä ohjauksesta on säädetty lailla. NVL:n asiantuntijaverkoston färsearilaiset jäsenet ovat kertoneet, että verkoston tietämys ja osaaminen ovat vaikuttaneet voimakkaasti Färsearilla tapahtuneeseen kehitysprosessiin. Ruotsissa on kehitetty verkkokursseja validoinnista, ja Suomessa verkoston laatimaa laatutyökalua käytetään validoinnin parissa toimivien koulutuksissa. Tanskassa on perustettu validointityöryhmä (ministeritason

ryhmä, johon kuuluu työmarkkinajärjestöjä ja koulutusalan edustajia). Islannissa puolestaan opetusministeriö on käyttänyt verkoston laatimaa Roadmap 2018 -asiakirjaa vertailuanalyysin välineenä.

Asiantuntijaverkostosta on muodostunut luotettu yhteistyökumppani: Euroopan komissio, EAEA ja Unescon elinikäisen oppimisen instituutti tekevät sen kanssa yhteistyötä ja jakavat asiantuntemusta sekä kokemuksia. Verkosto on myös järjestänyt ko. organisaatioiden kanssa useita kansainvälisiä validointikonferensseja.

Asiantuntijaverkosto on kehittänyt useita validointityökaluja; laadunvarmennuksen työkalu, validoinnin parissa toimivien osaamisprofiilit,

validoinnissa käytettäviä e-työkaluja, suositukset ohjauksesta validoinnissa. Lisäksi verkosto on julkaissut useita validointiin liittyviä tieteellisiä artikkeleita. Verkosto on luonut validoinnin parissa työskenteleville suunnatun verkkosivuston sekä Roadmap 2018 -työkalun, joka toimii seurannan ja vertailuanalyysin välineenä Euroopan unionin neuvoston suosituksen toteutumisen osalta. Verkoston kehittämia työkaluja on esitelty kansallisen, pohjoismaisen ja eurooppalaisen tason yhteyksissä seminaareissa ja workshopeissa.

Asiantuntijaverkosto tekee myös tiivistä yhteistyötä aikuiskoulutuksen eurooppalaisen foorumin EPALEN kanssa. EPALEN kautta verkoston kehitystyön tuloksia levitetään ympäri Eurooppaa.

EUROOPPALAISEN TASON PÄÄTÖKSENTEKOON VAIKUTTAMINEN

Vuosien varrella validoinnin asiantuntijaverkosto on päässyt vaikuttamaan eurooppalaiseen poliittiseen päätöksentekoon. Verkosto kommentoi vuonna 2014 julkaistua asiakirjaa, jossa määriteltiin eurooppalaiset non-

formaalin ja informaalin validoinnin ohjenuorat (European Guidelines for Validating Non-formal and Informal Learning). Huomioissaan se toi esiin pohjoismaisia arvoja, joihin kuuluvat ohjauksen tärkeys osaamisen tunnistamisessa, validoinnin parissa toimivien osaamisen kehittäminen sekä yksilön keskeinen asema validointiprosessissa. Verkoston kommentit saivat hyvän vastaanoton, ja niitä sisällytettiin ohjenuoriin.

Useat asiantuntijaverkoston jäsenistä ovat kirjoittaneet maaraportteja eurooppalaiseen epävirallisen ja arkioppimisen inventaarioon (European Inventory on Validation of Non-formal and Informal Learning), jota julkaisevat CEDEFOP ja Euroopan komissio. Inventaarioraportteihin

sisältyy EU-jäsenmaista kerättyjä hyviä käytäntöjä, joita nostetaan esiin myös inventaarioraporttien pohjalta laadituissa teemaraportteissa. Pohjoismaiset käytännöt ovat saaneet paljon näkyvyyttä ja ohjanneet siten päätöksentekoa.

Yksi Euroopan suurimmista validointitapahtumista on VPL Biennale. Ensimmäinen Biennale järjestettiin Alankomaissa ja toinen Tanskassa, ja kolmas järjestetään Berliinissä toukokuussa 2019. Asiantuntijaverkosto on ollut tiiviisti mukana kaikkien kolmen konferenssin järjestelyissä niin suunnittelun, asiantuntijuuden kuin sisällöntuotannonkin osalta. Verkoston kehittämia työkaluja on esitelty tapahtumissa, ja ne ovat näin tulleet tutuksi laajalle yleisölle.

Päätöksentekoon vaikuttaminen ja pohjoismaiset arvot

- Eurooppalaiset epävirallisen ja arkioppimisen validoinnin ohjenuorat (European Guidelines on VNFIL)
- Eurooppalainen epävirallisen ja arkioppimisen inventaario (European Inventory of VNFIL)
- VPL Biennale -tapahtumat

SUOSITUKSIA

Pohjoismainen yhteistyö aikuisten oppimisen ja validoinnin parissa on ainutlaatuinen konsepti, jolla on paljon potentiaalia. Parhaan mahdollisen vaikuttavuuden saavuttamiseksi pohjoismaisen asiantuntijaverkoston tulee tehdä tiiviimpää yhtistyötä Pohjoismaiden koulutusviranomaisten sekä muiden kansallisen tason päättäjien kanssa.

Pohjoismaat ovat korostaneet yksilön keskeistä roolia validointiprosessissa. Päättäjien tulisi varmistaa, että eri kohderyhmien tarpeisiin vastataan tarkoituksenmukaisesti, jotta yksilöt saavat tietoa validointijärjestelmistä ja pystyvät hyödyntämään niitä täysipainoisesti

Seurantajärjestelmien ja koordinoinnin malleja tulisi kehittää entisestään.

Työelämä pitäisi integroida paremmin validointiprosesseihin sekä elinikäisen oppimisen prosesseihin osaamisennusteiden ja laadunvarmistuksen osalta. Validoinnin parissa toimivien osaamista tulisi kehittää yhteispohjoismaisesti, jotta prosessin laatu säilyy ja paranee.

Validoinnin merkitys kasvaa jatkuvasti eurooppalaisessa päätöksenteossa, ja on tärkeää varmistaa, että pohjoismaiset näkemykset ja arvot huomioidaan eurooppalaisen tason päätöksentekoprosesseissa. Validoinnin ja kansallisten osaamisen viitekehysten välistä yhteyttä tulisi vahvistaa erityisesti epävirallisen oppimisen osalta, ja Pohjoismailla voisi olla merkittävä osa tämän prosessin pohjustamisessa.

SEURAAVAT POHJOISMAISET ASKELEET

- Validointiin liittyvien pohjoismaisten näkemysten systemaattinen edistäminen Euroopassa
- NVL:n ja kansallisten päättäjien välisen yhteistyön tiivistäminen
- NQF-viitekehyksen ja epävirallisen oppimisen välisen yhteyden vahvistaminen
- Validoinnin seurannan ja koordinaation parantaminen
- Työelämäyhteyksien parantaminen osaamisennusteiden ja laadunvarmistuksen osalta
- Validoinnin parissa toimivien osaamisen kehittäminen

Julkaisujen aikajana

